

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА;
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.13:336.227.2(477)

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ
ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗЛОЧИНІВ

USING OF SPECIAL KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF TAX CRIMES

Амеліна А.С.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри фінансових розслідувань*

Національного університету державної фіскальної служби України

У статті розглядаються процесуальні та непроцесуальні форми використання спеціальних знань. Досліджуються основні напрями використання спеціальних знань під час розслідування податкових злочинів, зокрема: безпосереднє провадження слідчими слідчих (розшукових) дій; залучення спеціаліста; проведення експертиз. Автор зазначає, що в розслідуванні податкових злочинів важлива роль відводиться консультаціям довідкового характеру, аналізуються найпоширеніші види експертних досліджень.

Ключові слова: спеціальні знання, експерт, форми використання спеціальних знань, процесуальні та непроцесуальні форми, консультації.

В статье рассматриваются процессуальные, непроцессуальные формы использования специальных знаний. Исследуются основные направления использования специальных знаний при расследовании налоговых преступлений, в частности, непосредственное производство следователями следственных (розыскных) действий; привлечение специалиста; проведение экспертиз. Автор отмечает, что при расследовании налоговых преступлений важная роль отводится консультациям справочного характера, анализируются распространенные виды экспертных исследований.

Ключевые слова: специальные знания, эксперт, формы использования специальных знаний, процессуальные и непроцесуальные формы, консультации.

The article deals with procedural and non-procedural forms of using special knowledge. The main directions of the use of special knowledge in the investigation of tax crimes are investigated, in particular, direct investigation by investigative (search) actions; the involvement of a specialist; conducting of examinations. The author notes that in the investigation of tax crimes an important role is given to advisory advice, analyzes the most common types of expert research.

Key words: special knowledge, expert, forms of use of special knowledge, procedural and non-procedural forms, consultations.

Постановка проблеми. Сучасні економіко-глобалізаційні й євроінтеграційні процеси, гуманізація й інтелектуалізація соціальних відносин, світова інформатизація суспільства і комп'ютеризація майже всіх сфер суспільного життя потребують від правоохоронних органів відповідної організації власної діяльності, яка буде відповідати сучасним умовам [1, с. 255].

Використання спеціальних знань відіграє ключову роль для забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування ухилення від сплати податків, зборів. Ефективне розслідування податкових злочинів неможливе без участі спеціалістів. Необхідність використання спеціальних знань зумовлена передусім специфікою предмета злочинного посягання і способами скоєння цих злочинів. Також під час розслідування виникає ціла низка спеціальних завдань, у вирішенні яких слідчому може надати допомогу особа з належними знаннями і навичками.

Стан опрацювання. Вивченню проблеми використання спеціальних знань у криміналістиці присвятили свої праці такі вчені, як: Р.С. Белкін, С.Ф. Бичков, А.І. Вінберг, Г.І. Грамович, В.Г. Гончаренко, О.О. Ейсман, Г.Г. Зуйков, А.В. Іщенко, Н.С. Карпов, В.Я. Колдін, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, М.В. Костицький, В.С. Кузьмичов, В.К. Лисиченко, В.Г. Лукашевич, Г.М. Надгорний, М.В. Салтевський, М.Я. Сегай, В.Ю. Шепітько, Л.Г. Шапіро та багато інш. Безпосередньо досліджували особливості розслідування злочинного ухилення від оподаткування і криміналісти-науковці, серед яких І.І. Кучеров, І.В. Пальцева, Н.Г. Ципарков, Н.В. Матушкіна.

Суттєвий внесок у вивчення проблематики використання спеціальних знань під час розслідування економічних злочинів зроблено Н.І. Клименко.

Метою статті є визначення основних форм використання та застосування спеціальних знань з податкових злочинів.

Виклад основного матеріалу. Вивчення матеріалів кримінального провадження про злочини у сфері економічної діяльності показало, що для участі в процесуальних та непроцесуальних діях вже залучаються фахівці із числа: співробітників судово-експертних підрозділів всіх рівнів та різної відомчої приналежності; компетентних працівників контролюючих органів; представників інших практичних, а також наукових та педагогічних колективів, які володіють глибокими знаннями у своїх областях діяльності; приватних осіб, що не входять до штату будь-яких структур.

Зазначені фахівці надають суб'єктам діяльності з виявлення, розкриття та розслідування злочинів в економічній сфері допомогу у формі консультацій, порад, рекомендацій, передачі довідкової інформації, участі в підготовці та проведенні різноманітних, не тільки слідчих чи судових дій, шляхом проведення лабораторних досліджень, обстеження підприємств, ділянок території та інших об'єктів, проведення контрольних перевірок та інших заходів.

У розслідуванні злочинів в економічній галузі спеціальні знання доцільно використовувати шляхом залучення фахівців для участі в процесуальній та іншій діяльності; проведення судових експертиз, різних перевірок, обстежень; одержання довідок та консультацій; витребування та використання документів, які складаються такими особами під час їхньої службової діяльності; для допитів спеціалістів як свідків або судових експертів, якщо вони брали участь у проведенні судових експертиз [2, с. 60–61].

Особливості вчинення податкових злочинів, а також те, що вказані злочини вчиняються на підприємствах, в установах та організаціях, діяльність яких відображається в документах бухгалтерського та податкового обліку і звітності, зумовлює необхідність використання спеціальних знань в разі їх виявлення та документування.

Ефективному виявленню й розкриттю злочинів в економічній сфері сприяє правильне застосування суб'єктами кримінального провадження спеціальних знань в галузі бухгалтерського, фінансового й податкового обліку, економіки й управління виробництвом, фінансів і кредиту, податків й оподаткування. Особливістю розслідування податкових злочинів є те, що значна частина з них може бути дослідженою і доказаною лише з використанням спеціальних знань.

Вчені розрізняють та виділяють різні форми застосування спеціальних знань. Так, М.І. Скригонюк визначає, що спеціальні знання в кримінально-процесуальній діяльності застосовуються у двох формах. Перша форма передбачає використання слідчим знань спеціалістів у процесі провадження окремих слідчих (розшукових) дій під час пошуку і фіксації доказів. Друга форма реалізується слідчим в іншому процесуальному значенні – шляхом призначення і проведення експертиз під час розслідування матеріалів кримінального провадження [4, с. 219].

Є.П. Іщенко, Н.І. Клименко й А.О. Топорков вважають, що формами використання спеціальних знань є: а) процесуальна; б) непроцесуальна [5, с. 470].

Приєднуємося до думки О.А. Марущака, що під час розслідування податкових злочинів основними напрямками використання спеціальних знань є: 1) безпосереднє провадження слідчими слідчих (розшукових) дій; 2) залучення спеціаліста; 3) проведення експертиз [6, с. 254]. В.О. Шершньова виокремлює такі форми використання спеціальних знань: визначені та регламентовані Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК); визначені, але не регламентовані КПК; не визначені і не регламентовані законодавством [7].

Широко використовуються на практиці спеціальні знання у формах, не визначених і не регламентованих законодавством. До них належать: застосування спеціальних знань у формі документальної перевірки, технічних й інших обстежень; попереднє дослідження слідів і речових доказів компетентною особою; консультативно-довідкова робота компетентної особи; технічна допомога компетентної особи. Ці форми можна назвати непроцесуальними [7]. При розкритті та розслідуванні податкових злочинів одні види спеціальних знань використовуються часто, інші – майже не використовуються [8, с. 299].

Цілком слушною є думка С.С. Коваленко, що основною проблемою у вирішенні питання про форми використання спеціальних знань є наявність різних підходів науковців до вибору критеріїв, підстав для вичленювання тих або інших форм [9, с. 23–25].

Н.І. Клименко зазначає, що спеціальні знання визначають: а) за нормативною регламентацією (процесуальні й непроцесуальні); б) за процесуальним статусом осіб, що володіють спеціальними знаннями: слідчий, експерт, спеціаліст, консультант; в) за процесуальною формою реалізації: судові експертизи, участь спеціаліста в провадженні, участь консультанта; г) за змістом [10, с. 11].

А.В. Рівчаченко зазначає, що до форм використання спеціальних знань належать: використання спеціальних знань під час проведення слідчих (розшукових) дій: консультації фахівців; безпосереднє застосування слідчим спеціальних знань; отримання довідкової інформації в спеціалістів; попереднє дослідження речових доказів у межах проведення слідчих (розшукових) дій; залучення за потреби відповідного перекладача для перекладу пояснень, показань або документів у кримінальному провадженні (ст. 68 КПК України); надання технічної допомоги

фахівцем слідчому; перевірка за криміналістичними обліками; витребування документів; допит експертів, спеціалістів; залучення фахівців до вдосконалення та розроблення нових науково-технічних засобів та методів виявлення, дослідження, вилучення та закріплення речових доказів [11, с. 76].

Вивчення практики розслідування податкових злочинів показує, що спеціалісти у сфері оподаткування та бухгалтерського і податкового обліку залучаються досить часто. Водночас використовуються бухгалтерські та податкові знання в різних формах: 1) проведення документальних перевірок фінансово-господарської діяльності суб'єктів щодо повноти обчислення та сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), зокрема, додаткових та повторних перевірок вже після початку кримінального провадження; 2) проведення судово-економічних експертиз; 3) вилучення документів; 4) огляди документів; 5) обшуки; 6) допити свідків; 7) допити осіб, які проводили перевірку дотримання податкового законодавства; 8) допити осіб, які проводили судово-економічну й інші види експертиз.

Основною формою, яка найчастіше використовується під час розслідування податкових злочинів, є проведення ревізорами документальних перевірок дотримання податкового законодавства. Порядок проведення документальних перевірок, підстави для цього, права й обов'язки спеціалістів визначені Податковим кодексом (далі – ПК) України (ст. ст. 20, 75–85).

Процесуальна форма застосування спеціальних знань є більш важливою й ефективною, оскільки вона передбачена законом. До розслідування ухилення від сплати податків найдоцільніше залучати спеціалістів під час провадження таких слідчих (розшукових) дій, як допит, обшук, огляд та в процесі вилучення, тобто під час провадження таких процесуальних дій, як тимчасовий доступ до речей і документів та тимчасове вилучення майна.

На думку О.А. Марущака, високу ефективність використання спеціальних знань шляхом залучення спеціаліста має така слідча дія, як допит [6, с. 254]. Цілком слушним є твердження М.І. Смірнова, що для діяльності податкової міліції найбільш специфічними є такі експертні дослідження: 1) судово-бухгалтерські експертизи; 2) криміналістичні експертизи документів; 3) комп'ютерно-технічні експертизи [13, с. 5].

Г.А. Кокурін зазначає, що аналіз діяльності слідчих та оперативних підрозділів податкової міліції свідчить про певні труднощі в організації експертних досліджень [14, с. 25–28]. Основною проблемою є те, що такі дослідження проводяться поза структурою податкових органів; значні складнощі спричинені відсутністю коштів для оплати виконаних експертних досліджень. Інколи довго не можна отримати результати дослідження, оскільки відсутнє цільове фінансування проведення таких експертних досліджень. Заслуговує на увагу пропозиція М.І. Смірнова, який пропонує створити експертні підрозділи податкової міліції лише за окремими напрямками: а) судово-економічні експертні дослідження; б) криміналістичне дослідження документів, почерку тощо; в) криміналістичне дослідження документів, виготовлених за допомогою комп'ютерної техніки; г) експертиза комп'ютерної техніки [13, с. 5].

Одним із найбільш поширених експертних досліджень у діяльності податкової міліції є судово-економічна експертиза [16, с. 123; 17, с. 7–14]. Експертному дослідженню підлягають бухгалтерські документи, які були джерелом аудиторської перевірки чи ревізії, а також встановлені після проведення останніх факти і записи в обліку, що мають значення для кримінального провадження [18, с. 85].

За допомогою експертного дослідження документів, виготовлених із використанням комп'ютерних технологій, можна вирішити такі питання: а) яким способом виготов-

лений документ чи окремих реквізитів; б) род, вид матеріалів, на яких і за допомогою яких створювався документ, та їхня спільна родова належність; в) яким способом відображений підпис, відбиток печатки, штампа на документі; г) чи виготовлені різні документи з використанням одного принтера; д) чи виготовлений документ із використанням конкретного принтера; е) яка марка, модель принтера, на якому виготовлений документ, та ін. [19].

Практика експертних досліджень свідчить про деякі труднощі в організації та проведенні криміналістичних експертиз таких документів. Зокрема, вони спричинені відсутністю відповідних методик досліджень та узагальнень практики. Останнім часом поширюється новий вид судової експертизи, предметом дослідження якої є аналіз інформації, що міститься на магнітних та інших носіях. Такі експертні дослідження мають назву комп'ютерно-технічна експертиза [20, с. 74–76; 21; 22, с. 31–33].

Разом із процесуальною формою участі спеціалістів у процесі розслідування податкових злочинів широко використовується також непроцесуальна форма. Це, зокрема, консультації слідчого зі спеціалістом із питань, що потребують спеціальних знань [10, с. 108–109].

Спеціаліста варто виділяти від тих осіб, спеціальні знання яких слідчий використовує у формі усних консультацій під час формулювання запитань експерту, визначенні завдання ревизорам, вивченні технічної, бухгалтерської й іншої документації тощо. Допомога цих осіб має позапроцесуальний характер і не відображається в матеріалах кримінального провадження.

Під час розслідування ухилення від сплати податків консультації слідчому можуть надавати фахівці різних сфер діяльності: податкові інспектори, аудиторі, ревизори, спеціалісти з оподаткування, бухгалтерського обліку, фінансово-господарської діяльності тощо. Також серед консультантів можуть бути наукові працівники в галузі податкового, фінансового та господарського права, інших правових питань, та спеціалісти у сфері комп'ютерної інформації та техніки [6, с. 254].

Слідчі часто консультуються з ревизорами-інспекторами Державної фіскальної служби (далі – ДФС) щодо тих чи інших питань бухгалтерського та податкового обліку, способів ухилення від оподаткування тощо, тобто в непроцесуальній формі використовують знання цих фахівців із метою забезпечення повного, об'єктивного та всебічного вивчення матеріалів кримінального провадження. У такому разі спеціаліст не бере участі в проведенні слідчих (розшукових) дій.

Для участі в процесуальних і непроцесуальних діях під час розслідування порушень податкового законодавства, крім ревизорів-інспекторів ДФС, можуть залучатися спеціалісти (знавці) з числа: співробітників судово-експертних підрозділів усіх рівнів і різної відомчої приналежності (експерти Мініюсту, Служби безпеки України, Міністерства охорони здоров'я тощо); компетентних робітників контролюючих органів; представників інших практичних, а також наукових і педагогічних колективів, що володіють глибокими знаннями у своїх областях діяльності; приватних осіб, що працюють поза штатом офіційних структур, але мають спеціальні знання (пенсіонерів, спеціалістів, що залишилися тимчасово без роботи, й ін.).

Спеціалісти можуть надавати слідчому допомогу у формі консультацій, рекомендацій, передачі довідкової інформації, участі в підготовці і проведенні різноманітних, а не тільки слідчих дій, шляхом проведення лабораторних досліджень, обстеження підприємств, участків території, проведення документальних ревизій, контрольних перевірок, інших заходів.

Висновки. У результаті аналізу зазначених положень можна зробити висновок, що спеціальними знаннями повинен володіти експерт для надання висновків та спеціаліст для надання усних консультацій і письмових роз'яснень у матеріалах кримінального провадження. Вивчення практики розслідування податкових злочинів показує, що спеціалісти у сфері оподаткування та бухгалтерського і податкового обліку залучаються досить часто. Водночас використовуються бухгалтерські та податкові знання в різних формах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖРЕЛ:

1. Литвин О.В. Роль податкової міліції у розслідуванні податкових злочинів. Напрямами удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Національний університет ДПС України, НДІ фінансового права (Ірпінь, 26–27 листопада 2010 р.). Ірпінь, 2010. С. 67–70.
2. Курилін І.Р. Наука і життя: українські тенденції, інтеграція у світову наукову думку. Наука і життя: українські тенденції, інтеграція у світову наукову думку: матеріали П'ятої всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 20–22 травня 2009 р.). К., 2009. С. 60–61.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квітня 2012 р. № 4651–VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 05.08.2018).
4. Скригонюк М.І. Криміналістика: підручник. К.: Атіка, 2005. 496 с.
5. Криміналістика: учебник / под ред. Е.П. Ищенко. 2 изд., испр. и доп. М.: Юридическая фирма «Контракт»; «Инфра-М», 2006. 748 с.
6. Марущак О.А. Залучення спеціаліста при розслідуванні ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Форум права. 2014. № 2. С. 253–257. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2014_2_45.
7. Шершньова В.О. Використання спеціальних знань при розслідуванні податкових злочинів. Наукова бібліотека України. URL: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/209-vikoristannja-spetsialnih-znan-pri-rozsliduvanni-podatkovih-zlochiviv.html>.
8. Лисиченко В.К. Виды участия специалистов на предварительном следствии. Криміналістика и судебная экспертиза. 1985. № 30. С. 3–12.
9. Коваленко С.С. До питання про форми використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві. Правові відносини: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Тернопіль, 21 жовтня 2012 р.). Тернопіль, 2012. С. 23–25.
10. Клименко Н.І. Загальна теорія судової експертології: монографія. Тернопіль: Крок, 2018. 262 с.
11. Рівчаченко О.А. Використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним використанням обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 4 (97). С. 74–83.
12. Кравчук П.Ю. Участь спеціаліста в проведенні обшуку по кримінальних справах про грабежі та розбої. Правові відносини: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Тернопіль, 4 жовтня 2012 р.). Тернопіль, 2012. 122 с.
13. Смирнов М.І., Комісарчук Р.В. Напрямами використання спеціальних знань при розслідуванні економічних злочинів (у межах повноважень податкової міліції). Вісник прокуратури. 2007. № 1 (67). С. 53–58. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2754/%D0%A1%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%9C.%20%D0%86.pdf?sequence=1&isAllowed=>.
14. Кокурин Г.А. Судебная экспертиза и деятельность специалиста: основные формы использования специальных знаний в работе следователя. Сибирский юридический вестник. 2000. № 4. С. 45–51.
15. Юридичний словник-довідник / за ред. Ю.С. Шемшученка. К.: Феміна, 1996. 1528 с.
16. Дьячков А.М. Применение специальных бухгалтерских познаний при расследовании хищений. М.: Спарк, 2000. 123 с.

17. Лазарева Н.А., Зубовская Т.А. Экспертиза бухгалтерских документов как один из способов борьбы с экономическими преступлениями. Юридический вестник. 2001. № 1. С. 71–80.
18. Чеберяк П.П. Завдання судових експертиз при розкритті і розслідуванні злочинів, вчинених в економічній сфері України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2013. Вип. 10. С. 83–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2013_10_22.
19. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства юстиції № 1420/5 від 26 квітня 2017 р.). Офіційний вісник України. № 46. С. 172. Ст. 1715. Код акта 6348/1998.
20. Российская Е.Р., Усов А.И. Судебная компьютерная экспертиза. М.: Право и закон, 2001. 413 с.
21. Комиссаров В.И., Гаврилов М.В., Иванов А.Н. Назначение компьютерно-технических экспертиз. Законность. 2000. № 1. С. 45–51.
22. Мещеряков В.А. КТЭ и тактические рекомендации по ее назначению. Воронеж, 2000. 144 с.
23. Кривенко Т.Д. Расследование посягательств на целевые бюджетные кредиты. Законность. 1996. № 8. С. 10–15.

УДК 343.137.5

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИДІ ПЕРЕДАННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІДОЗРЮВАНОГО ПІД НАГЛЯД

PROBLEMATIC ISSUES THE APPLICATION OF A PREVENTIV MEASURE IN THE FORM OF A JUVENILE SEND UNDER SUPERVISION

Бабенко О.Г.,

*аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз факультету № 1
Донецького юридичного інституту МВС України*

У статті досліджено проблемні питання застосування до неповнолітнього запобіжного заходу – передання під нагляд. У результаті проведеного дослідження запропоновані зміни до Кримінального процесуального кодексу України стосовно розширення кола осіб, яким можна передати неповнолітнього підозрюваного під нагляд, а також щодо забезпечення виховного впливу та контролю за дитиною.

Ключові слова: неповнолітній підозрюваний, запобіжний захід, передання під нагляд, особа, якій можна передати неповнолітнього під нагляд, обов'язки, кримінальне правопорушення, кримінальне провадження.

В статье исследованы проблемные вопросы применения к несовершеннолетнему меры пресечения в виде передачи под присмотр. В результате проведенного исследования предложено внести изменения в Уголовный процессуальный кодекс для расширения круга лиц, которым можно передать несовершеннолетнего подозреваемого под присмотр, а также относительно обеспечения воспитательного влияния и контроля за ребенком.

Ключевые слова: несовершеннолетний подозреваемый, мера пресечения, передача под присмотр, лицо, которому можно передать несовершеннолетнего под присмотр, обязательства, уголовное правонарушение, уголовное производство.

The article explores the problematic questions of applying a preventive measure to an underage in the form of transfer under supervision. As a result of the study, it was proposed to make changes to the articles of the Criminal Procedure Code to expand the circle of persons who can be brought to an underage suspect under supervision, as well as about the provision of educational influence and control over the child.

Key words: underage suspect, preventive measure, transfer under supervision, person to whom juvenile can be subjected to supervision, duties, criminal offense, criminal proceedings.

Постановка проблеми. Сьогодні злочинність неповнолітніх є суспільною проблемою. Цей складник загальної злочинності віддзеркалює тенденції розвитку і стан морального здоров'я суспільства. Тому питання створення відповідних форм кримінального провадження щодо неповнолітніх турбує фахівців не тільки в Україні, а й за її межами, а проблема злочинності неповнолітніх, проведення окремих процесуальних заходів із неповнолітніми, застосування до них запобіжних заходів є актуальною не лише для українського, а й для іноземного кримінального процесуального законодавства [1, с. 87].

Застосування запобіжних заходів до неповнолітніх, які скоїли злочин, не лише повинно бути ефективним у площині запобігання спробам поганої поведінки, деякі форми якої регламентовані ст. 176 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, а насамперед відповідати стану психічного й інтелектуального розвитку дитини. Це передбачає необхідність у розгляді щодо неповнолітніх інших (спеціальних) запобіжних заходів. Тому актуальне питання застосування до неповнолітнього підозрюваного запобіжного заходу у виді передання під нагляд.

Стан опрацювання. Питання обрання до неповнолітнього підозрюваного запобіжних заходів досліджувалися такими вченими, як: О.В. Баландюк,

Ю.В. Баулін, Є.М. Гідулянова, А.Є. Голубев, Ю.В. Гошовська, О.А. Губська, А.І. Карцева, О.О. Левендаренко, М.Н. Манько, З.Г. Маслова, О.М. Обушенко, В.О. Попелюшко, Г.П. Саркісянц та ін.

Проте не всі аспекти вказаної проблематики зараз достатньо вивчені, більшість із досліджень ґрунтуються на застарілому законодавстві й узагальненнях слідчої та судової практики минулих років або висвітлюють лише загальні положення проблеми. Зокрема, потребує вивчення питання обрання запобіжного заходу до неповнолітнього підозрюваного у виді передання його під нагляд.

Мета статті полягає в дослідженні проблемних питань щодо обрання до неповнолітнього підозрюваного запобіжного заходу у виді передання його під нагляд. Завдання статті: 1) на підставі аналізу передання неповнолітнього підозрюваного під нагляд визначити проблемні питання зазначеного запобіжного заходу; 2) запропонувати доповнення до кримінального процесуального законодавства України.

Виклад основного матеріалу. Альтернативою в національному законодавстві України є застосування до неповнолітнього підозрюваного такого запобіжного заходу, як передання під нагляд (ст. 493 КПК України). Особливостями цієї альтернативи є те, що на дорослих (батьки, опікуни, піклувальники або адміністрація дитячої установи) покладається